

Nr 190.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna;
given Stockholms slott den 4 april 1913.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t, med återttagande av de i innevarande års statsverksproposition gjorda framställningar i fråga om anslag å ordinarie stat till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna med förslagsvis beräknat belopp av 3,304,132 kronor samt å extra stat för säkerhetsanstalterna för sjöfarten med förslagsvis angivet belopp av 433,100 kronor, föreslå Riksdagen

dels att ordinarie reservationsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna måtte i riksstaten för år 1914 upptagas till enahanda belopp, vartill inkomsten av titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 2,000,000 kronor, och följaktligen, med inberäkning av däruti ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 2,000,409 kronor, varvid Kungl. Maj:t tillika förutsätter, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel uppkommande överskott fortfarande må såsom hitills få med vederbörligt tillstånd användas för de med anslaget avsedda ändamål;

dels ock att för beredande av tillfällig förbättring i lots- och fyrpersonalens avlöningsförmåner under år 1914 enligt vissa i förenämnda statsrådsprotokoll angivna grunder bevilja på extra stat för år 1914 ett anslag av 60,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jacob Larsson.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 4 april 1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
              SCHOTTE,
              BERG,
              BERGSTRÖM,
              PETRÉN,
              STENSTRÖM,
              LARSSON,
              SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Larsson anförde därefter:

På sätt jag erinrade under punkt 62 i mitt anförande till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för den 14 januari 1913, bilagt innevarande års statsverksproposition, har Kungl. Maj:t hitintills på förslag av lotsstyrelsen årligen fastställt stater för lotsverket, vilka stater innefattat fördelning av det å riksstatens femte huvudtitel uppförda reservationsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna. Detta anslag har varje år upptagits till enahanda belopp som det, vartill inkomsten av titeln fyr- och båkmedel för samma år i riksstaten beräknats, under förutsättning att de å nämnda inkomsttitel uppkommande överskott finge användas för de med anslaget avsedda ändamål. Av dylika överskott, vilka alltså stått till Kungl. Maj:ts förfogande, hava efter lotsstyrelsens förslag medel anvisats till fyllande av

sådana lotsverkets behov, vilka icke kunnat tillgodoses inom ramen av de fastställda staterna.

Nämnda den 14 januari 1913 meddelade jag vidare, hurusom lotsstyrelsen i skrivelse den 12 oktober 1912 gjort framställning om löne-reglering för personalen vid lots- och fyrinrättningarna samt därvid överlämnat förslag till stater för styrelsen och lotsverket m. m.; och hade styrelsen, som beräknat lotsverkets sammanlagda kostnader för år 1913 till 4,030,166 kronor, hemställt, att vad som utöver lotspennin-garna samt fyr- och båkavgifterna, beräknade de förra till 1,150,000 kronor och de senare till 1,800,000 kronor, erfordrades för kostnader-nas bestridande, eller 1,080,166 kronor, måtte beredas dels genom last-penningarnas överlämnande till lotsverket, dels ock genom förhöjning av fyr- och båkavgifterna.

Vid underdånig föredragning inför Kungl. Maj:t den 18 oktober 1912 av lotsstyrelsens nyssnämnda skrivelse hade jag, såsom jag jämväl erinrade berörda den 14 januari 1913, anført, att jag lika med lotsstyrelsen funnit en fullständig löne-reglering för personalen vid lots- och fyrinrättningarna vara av behovet påkallad, men icke kunnat biträda styrelsens förslag i fråga om sättet för beredande av därtill nödiga medel, utan ansett, att Riksdagens medverkan borde för ändamålet påkallas och i sammanhang därmed jämväl staten för lotsstyrelsen och lotsverket i övriga delar underställas Riksdagens prövning. Därvid hade jag tillika uttalat såsom önskvärt, att förslag till stat för lotsstyrelsen och lotsverket kunde föreläggas Riksdagen så tidigt, att, om det vunne Riksdagens godkännande, den nya staten måtte kunna tillämpas från och med år 1914, varjämte jag framhållit, att de av lotsstyrelsen avgivna förslagen syntes behöva undergå förberedande granskning och i vissa delar nödig omarbetning. Då en remiss i detta hänseende till löne-regleringskommittén syntes komma att avsevärt fördröja löne-reglerings-förslagets framläggande för Riksdagen, hade Kungl. Maj:t nämnda den 18 oktober 1912 bemyndigat chefen för sjöförsvarsdepartementet att tillkalla sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning och avfattande av förslag beträffande löne-reglering för lotsstyrelsen och lotsverket jämte i samband därmed stående frågor. Med stöd av berörda bemyndigande hade jag den 7 november 1912 uppdragit åt ledamoten av Riksdagens första kammare, hovmarskalken greve P. O. L. Klingspor, ledamöterna av Riksdagens andra kammare sergeanten K. A. M. J:son Martin och redaktören N. A. Nilsson i Kabbarp samt extra byråchefen i statskontoret friherre C. G. E. Leijonhufvud att deltaga i nämnda arbete.

De sålunda tillkallade sakkunniga hade, såsom jag ävenledes den 14 sistlidne januari upplyste, då ännu icke hunnit slutföra sitt uppdrag, vadan förevarande frågor ej vid detta tillfälle kunde underställas Kungl. Maj:ts prövning; men hade de sakkunniga, på anmodan, den 18 december 1912 avgivit yttrande i fråga om det belopp, vartill de ordinarie utgifterna för lotsstyrelsen och lotsverket borde i statsverkspropositionen till 1913 års riksdag beräknas.

I detta yttrande hade de sakkunniga avgivit två alternativa förslag, det ena förslaget, alternativ I, gående ut på att till lotsverket skulle anvisas vissa inkomsttitlar, inom vilkas sammanlagda belopp lotsverkets utgifter, vederbörligen prövade av Riksdagen, borde såvitt möjligt begränsas, och det andra förslaget, alternativ II, åsyftande att lotsverkets utgifter skulle prövas och godkännas av Riksdagen samt kostnaderna, i den mån de icke täcktes av lotspenningarna, anvisas att bestridas av statsmedel, utan att vissa särskilda inkomsttitlar därtill anslogos.

De ordinarie utgiftssummorna enligt nämnda två alternativa förslag uppgingo sammanlagt till respektive 3,570,132 och 3,304,132 kronor. I dessa belopp innefattades icke några beräknade kostnader för tillgodoseende av behovet utav nya eller förbättrade säkerhetsanstalter för sjöfarten.

Vidare anmälde jag förenämnda den 14 januari en av lotsstyrelsen den 20 december 1912 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse, vari styrelsen framlagt förslag å de arbeten för nyssberörda ändamål, vilka styrelsen, under förutsättning att medel därtill anvisades, ansett böra komma till utförande år 1914. Utgifterna enligt detta förslag uppgingo till i allt 460,000 kronor, däri dock upptagits ett belopp av 26,900 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts disposition till oförutsedda utgifter.

För egen del uttalade jag vid samma tillfälle, att jag fann mig böra i princip biträda de sakkunnigas med alternativ II betecknade förslag, dock med den skillnad, att jag i motsats till vad förslaget upptog ansåg lotspenningarna böra icke reserveras såsom en särskild tillgång för lotsverket, utan upptagas bland och behandlas såsom andra statsverkets allmänna inkomster; och erinrade jag därom, att Kungl. Maj:t förut samma den 14 januari beslutit föreslå Riksdagen, att lotspenningarna, beräknade till 1,200,000 kronor, skulle upptagas såsom en inkomsttitel i riksstaten.

I överensstämmelse med min på vidare uttalade skäl grundade uppfattning beslöt Kungl. Maj:t därefter i statsverkspropositionen föreslå Riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag för lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna, Kungl.

Maj:t kunde komma att till Riksdagen avlåta, dels i det till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna uppförda ordinarie anslaget, nu 1,800,409 kronor, beräkna en förhöjning av 1,503,723 kronor, och sålunda beräkna anslaget i dess helhet till 3,304,132 kronor, dels ock för säkerhetsanstalterna för sjöfarten bland de extra anslagen å femte huvudtiteln för år 1914 beräkna ett belopp av 433,100 kronor.

Omformällda sakkunniga hava numera fullgjort sitt uppdrag och avgivit betänkande angående lönereglering för lotsstyrelsen och lotsverket av den 15 mars 1913.

De sakkunnigas arbete har, såsom ovan nämnts, avsett en granskning och bearbetning av lotsstyrelsens förslag i ämnet. Emellertid synes mig de sakkunnigas arbete otvetydigt hava ådagalagt, att flera frågor, vilka i vissa stycken på ett grundläggande sätt inverka å ett tillfredsställande ordnande av förevarande lönereglering, kräva en ytterligare belysning och utredning utöver vad lotsstyrelsen med sin uppfattning beträffande löneregleringen ansett erforderligt. Sådana frågor äro enligt min mening exempelvis: revidering av lotstaxorna och eventuell indragning av vissa befattningar, varjämte frågan om lotshemmanens bibehållande såsom sådana, vilken fråga ännu ej gjorts till föremål för uttömmande undersökning, torde vid en lönereglering böra upptagas till prövning. Jag vill erinra, att utredning i frågor av omnämnt slag helt naturligt icke ingått i de sakkunnigas uppdrag och ej heller kunnat av dem företagas, då dessa frågor äro av speciell, teknisk art.

Av min nu uttalade uppfattning om behovet av ytterligare utredning å åtskilliga punkter följer, att jag anser löneregleringsärendet icke för närvarande kunna framläggas till prövning av Kungl. Maj:t och Riksdagen.

Vid sådant förhållande torde för år 1914 såsom hittills det ordinarie reservationsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna i riksstaten uppföras med samma belopp som det, var till inkomsten av fyr- och båkmedel för samma år beräknats, med rätt för Kungl. Maj:t att såsom hittills disponera öfver medlen under denna titel. Särskilt anslag å extra stat för säkerhetsanstalterna för sjöfart skulle därjämte ej erfordras. Och anledningen att upptaga lotspenningarna såsom särskild inkomsttitel i riksstaten skulle tillsvidare hava förfallit.

Efter särskilda framställningar av Kungl. Maj:t (proposition nr 130 1912) samt enskild motionär har 1912 års riksdag, under uttalande, bland annat, att Riksdagen ansåge det vara behjärtansvärt, att de i ekonomiskt avseende svagast ställda av personalen vid lots- och fyrin-

rättningen finge, i avvaktan på resultatet av lönerreglering för personalen i dess helhet, komma i åtnjutande av en tillfällig inkomstförbättring, beviljat på extra stat för år 1913 ett anslag av 60,200 kronor för beredande av tillfällig förbättring i lots- och fyrpersonalens avlöningsförmåner under sistnämnda år enligt vissa grunder, som angåvos i det vid Kungl. Maj:ts proposition i ämnet fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 22 mars 1912.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 10 december 1912 har lotsstyrelsen anmält, hurusom lotsförmannen Nils Friberg m. fl. å lotsverkets personalförenings vägnar i en till styrelsen ingiven skrift anfört, att, därest genomförandet av lönerreglering för lotsverkets personal skulle bli fördröjd, det vore nödvändigt, att personalen efter år 1913 komme i åtnjutande av en effektiv inkomstförhöjning; och hava sökandena i anslutning härtill anhållit om utverkande att från och med år 1914, intill dess ny lönerreglering för lotsverkets personal bleve genomförd, personalen måtte beredas en tillfällig förhöjning i inkomsterna så stor, att den för var och en, som därav komme i åtnjutande, måtte uppgå till det ungefärliga belopp, som utgjorde skillnaden emellan nu åtnjuten inkomst och den inkomst, som det av lotsstyrelsen utarbetade förslag till lönerreglering för lotsverkets personal angåve.

Lotsstyrelsen har i sin berörda skrivelse den 10 december 1912 erinrat om omförmälda av Riksdagen för innevarande år beviljade anslag för tillfällig löneförbättring samt om de grunder, varefter denna i enlighet med Kungl. Maj:ts av Riksdagen godkända förslag utgår. Därefter har lotsstyrelsen vidare anfört, att för den händelse någon lönerreglering att tillämpas år 1914 icke skulle varda åvägabragt, det syntes lotsstyrelsen önskvärt, om jämväl under nämnda år en tillfällig förbättring i avlöningsförmåner kunde beredas lotsverkets personal i den omfattning, varom beslutits med avseende å innevarande år.

Till bestridande av nämnda förbättring i avlöningsförmåner i sådan omfattning skulle enligt förslagsvis gjorda beräkningar erfordras ett belopp av 60,500 kronor.

Nämnda kostnad syntes icke kunna rymmas inom reservationsanslaget till lots- och fyrrättningen med livräddningsanstalterna för år 1914, och eventuellt överskott å fyr- och båkmedlen för år 1913 erfordrades för utveckling av lotsverkets säkerhetsanstalter.

Då vid sådant förhållande fyr- och båkmedlen icke utan förhöjning av den nu utgående fyr- och båkavgiften lämpligen lämnade tillgång till nämnda avlöningsförbättring, hemställde lotsstyrelsen om avlåtande av proposition till Riksdagen att, därest de nya avlöningsbestämmel-

serna för lotsverkets personal icke skulle komma i tillämpning från och med år 1914, å extra stat för samma år måtte anvisas ett belopp av 60,500 kronor till beredande av tillfällig löneförbättring för lots- och fyrpersonal i enlighet med samma grunder, varefter sådan löneförbättring innevarande år utginge.

Då en fullständig lönereglering icke kommer till stånd för år 1914, anser jag i likhet med lotsstyrelsen, att en tillfällig inkomstförbättring jämväl för samma år bör beredas de i ekonomiskt avseende svagast ställda av personalen, samt att denna löneförbättring bör tillkomma dem efter enahanda grunder, som med Riksdagens godkännande i sådant avseende tillämpas innevarande år.

Den ifrågakända tillfälliga avlöningsförbättringen torde således böra i form av arvode utgå:

till *lotspersonal*, som åtnjuter lotslott, med belopp, som må av lotsstyrelsen bestämmas, med iakttagande att för en var av denna personal nu utgående avlöningsförmåner, lotslotten däri inberäknad, jämte avlöningsförbättringen må tillhoppa kunna uppgå till minst 1,300 kronor, dock att sådan förbättring ej må utgå med högre belopp än att densamma tillhoppa med övriga ovan nämnda avlöningsförmåner icke för någon må överstiga 1,360 kronor, samt att sådan avlöningsförbättring icke må tilldelas den, som under ständig tjänstledighet åtnjuter underhåll av lotspenningar; och

till *fyrpersonal* med 200 kronor till fyrmästare samt med 100 kronor till fyrvaktare och fyrbiträde.

På grund av vad jag sålunda anført, hemställer jag det tacktes Kungl. Maj:t, med återtagande av de i innevarande års statsverksproposition gjorda framställningar i fråga om anslag å ordinarie stat till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna med förslagsvis beräknat belopp av 3,304,132 kronor samt å extra stat för säkerhetsanstalterna för sjöfarten med förslagsvis angivet belopp av 433,100 kronor, föreslå Riksdagen

dels att ordinarie reservationsanslaget till lots- och fyrinrättningen med livräddningsanstalterna måtte i riksstaten för år 1914 upptagas till enahanda belopp, vartill inkomsten av titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 2,000,000 kronor, och följaktligen med inberäkning av däruti ingående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras med 2,000,409 kronor, under förutsättning därjämte, att de å omförmälda inkomstitel uppkommande överskott fortfarande må såsom hittills få med vederbörligt tillstånd användas för de med anslaget avsedda ändamål,

dels ock att för beredande av tillfällig förbättring i lots- och fyrpersonalens avlöningsförmåner under år 1914 enligt här ovan av mig angivna grunder bevilja på extra stat för år 1914 ett anslag av 60,500 kronor.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt, tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter lämna bifall, och skulle proposition till Riksdagen avlåtas av den lydelse, en vid detta protokoll fogad bilaga utvisar.

Ur protokollet:

J. Joachimsson.